

KIYMET KRİTERLİ GÖZETİM UYGULANMASI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

• Hukuki Dayanak

29/05/2004 tarihli ve 25476 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 2004/7304 sayılı ithalatta Gözetim Uygulanması Hakkında Bakanlar Kurulu Kararıyla; ithalatın gelişimi, ithal şartları ve ithalatın yerli üreticiler üzerindeki etkisi dikkate alınarak bir malın ithalatında gözetim uygulanmasına Dış Ticaret Müsteşarlığınca (Ekonomi Bakanlığınca) karar verilebileceği, gözetime tabi bir malın ithalatında gümrük mevzuatının gerektirdiği belgelerin yanı sıra “Gözetim Belgesi” nin de aranacağı belirlenmiştir.

Bu kapsamda, ithal edilen eşyanın ülke ekonomisine ve yerli üreticiye olumsuz bir etkisinin bulunup bulunmadığının tespiti amacıyla Ekonomi Bakanlığınca inceleme başlatılmakta; inceleme konusu eşyanın ithalat etkilerinin izlenmesi amacıyla da bu eşyanın ancak gözetim belgesi ile ithalatı öngörülmekte ve gözetim konusu her eşya veya eşya grubu için ayrı tebliğler yayımlanmaktadır.

ithalatta Gözetim Uygulanmasına ilişkin Tebliğlerde, Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) ve tanımı belirtilen eşyanın yalnız karşısında gösterilen CIF kıymetin altında birim kıymetleri haiz olanlarının ithalatında ileriye yönelik olarak menşe ülke belirtilerek veya ülke ayrımı yapılmaksızın yürütülecek olan gözetim uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirtilmektedir.

Yürürlükte olan tebliğler incelendiğinde, ülke ayrımı yapılmadan gözetim uygulamasının tercih edildiği görülmektedir. Örneğin; 22.06.2017 tarih ve 30104 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ithalatta Gözetim Uygulanmasına ilişkin 2017/9 sayılı Tebliğde 70.13 tarife pozisyonunda 24 GTİP’ te sınıflandırılan bazı cam eşya için ülke ayrımı gözetilmeden ithalatında ileriye yönelik olarak yürütülecek olan gözetim uygulamasına ilişkin usul ve esaslar belirtilmektedir.

31.12.2009 tarih ve 27449 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ithalatta Gözetim Uygulanmasına ilişkin 2010/1 sayılı Tebliğ ile tebliğ ekinde fasıl numarası ile gümrük tarife pozisyonu belirtilen tekstil ve konfeksiyon ürünlerinin ithalatının kayda alınmak suretiyle ileriye yönelik olarak gözetime tabi tutulmasına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir.

Söz konusu tebliğ eki listede yer alan fasıllarda sınıflandırılan eşyalar arasında tekstil eşyası olarak sınıflandırılmayabilecek eşyaların da bulunduğu görülmektedir. Tebliğ metni, kıymet kriteri içermediğinden kayıt belgesi uygulamasının ayrı bir çalışmada ele alınması uygun olacaktır.

Söz konusu tebliğlerde “Gözetim belgesi, Gümrük Kanunu’ nun “Eşyanın Gümrük Kıymeti” ne ilişkin hükümlerinin uygulanmasını engellemez. Bu Tebliğ’ de belirtilen kıymetler Gümrük Kanunu’ nun “Eşyanın Gümrük Kıymeti” ne ilişkin hükümlerinin uygulanmasına esas teşkil etmez.” hükmü yer almakta, “Gözetim belgesi gümrük beyannamesinin tescilinde ilgili gümrük idaresince aranır.” hükmü ile de gümrük idarelerine sorumluluk yüklenilmektedir.

Bu yolla, Ekonomi Bakanlığınca hazırlanan kıymet kriterli gözetim uygulaması gümrük idareleri aracılığı ile yapılmaktadır.

· 2012/3 sayılı Genelge ve Genelgede yapılan değişiklikler

Kıymet kriterli gözetim uygulamalarına ilişkin çıkartılan 2012/3 sayılı Genelge ile ilgili tebliğlerde belirtilen gözetim değerinden düşük beyanda bulunması halinde cari beyannamelerde ve sonradan kontrollerde tespit edilen durumlar için çözümler getirilmeye çalışılmıştır.

2012/3 sayılı Genelgenin 1. fıkrasına göre, gözetime tabi eşyanın ithali sırasında gözetim belgesi ibraz edilmesi durumunda bu belgeye istinaden eşyanın serbest dolaşıma girişi sağlanacaktır. Tabii ki burada kastedilen yükümlülerce deklare edilen gümrük kıymetin gözetim tebliğinde belirtilen kıymetten düşük olması hali anlaşılmalıdır, gözetim tebliğindeki kıymetten yüksek olması halinde eşya zaten gözetim kapsamında yer almayacaktır. 2012/3 sayılı Genelgenin konusu “Kıymet kriterli gözetim uygulamaları” olduğundan kıymet kriteri olmadan gözetim öngören tebliğler için yukarıdaki hükmün–her ne kadar geçerli olsa da–düşünülmeye değerlendirilmektedir.

Söz konusu Genelgenin 2. fıkrasında, birinci fıkranın devamı niteliğinde cari işlemlerde; gözetim belgesi olmadığı halde beyan edilen kıymetin ithal eşyasının kıymeti ile ilgili tebliğinde belirtilen kıymete ulaşması veya bu kıymeti aşması durumunda yükümlüden ihtirazı kayıt yapmayacağına dair taahhüt alınarak serbest dolaşıma giriş rejimi işlemlerinin tamamlanacağı ifade edilmektedir.

Bu fıkradaki “ihtirazı kayıt” terimine kısaca bakalım. Türk Dil Kurumu web sözlüğünde “Çekinme, sakınma; çekince” olarak tanımlanan ihtiraz, Gümrük Kanununda ve Gümrük Yönetmeliğinde geçmemektedir. Terim olarak, “ihtirazı

kayıt” beyanın bağlayıcılığı esas olmasına karşın, yükümlülerin beyan ettikleri kıymete karşı-haklı nedenlerle-itiraz haklarını koruduklarını ifade etmektedir.

Vergi mevzuatı açısından Vergi Usul Kanununun “Dava konusu” başlıklı 378. maddesinin ilk fıkrasında “Vergi mahkemesinde dava açabilmek için verginin tarh edilmesi, cezanın kesilmesi, tadilat ve takdir komisyonları kararlarının tebliğ edilmiş olması; tevkif yoluyla alınan vergilerde istihkak sahiplerine ödemenin yapılmış ve ödemeyi yapan tarafından verginin kesilmiş olması lazımdır.” ikinci fıkrasında da “Mükellefler beyan ettikleri matrahlara ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere karşı dava açamazlar. Bu Kanunun vergi hatalarına ait hükümleri mahfuzdur.” denilmektedir. İlk bakışta, bu fıkradan gümrük vergileri açısından çıkan anlam, maddi hata olmadığı sürece, mükelleflerin beyan ettikleri kıymet nedeni ile tahakkuk eden vergilere karşı dava açamayacaklarıdır. Ancak, hemen belirtmek gerekir ki Vergi Usul Kanununun “Gümrük ve tekel vergileri” başlıklı 2. maddesinde Gümrük idareleri tarafından alınan vergi ve resimlerin VUK kapsamında olmadığı belirtilmektedir. **Bu itibarla, VUK’ un hükümleri gümrük mevzuatı bakımından geçerli olmayacaktır.**

Bununla birlikte, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulu Kanununun 27 nci maddesinin dördüncü fıkrasında **“Vergi mahkemelerinde, vergi uyuşmazlıklarından doğan davaların açılması, tarh edilen vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümlerin ve bunların zam ve cezalarının dava konusu edilen bölümünün tahsil işlemlerini durdurur.** Ancak, 26 ncı maddenin 3 üncü fıkrasına göre işlemde kaldırılan vergi davası dosyalarında tahsil işlemi devam eder. Bu şekilde işlemde kaldırılan dosyanın yeniden işleme konulması ile **ihtirazi kayıtlarla verilen beyannameler üzerine yapılan işlemlerle tahsilat işlemlerinden dolayı açılan davalar, tahsil işlemi durdurmaz.** Bunlar hakkında yürütmenin durdurulması istenebilir.” denilmektedir. İYUK’ un anılan maddesinde VUK’ a atıfta bulunulmadığından bu maddenin gümrük mevzuatı açısından da bağlayıcı olduğu değerlendirilmektedir.

ihtirazi kayıtların, İYUK’ da geçmesi nedeni ile kabul edilir olması gerektiği görülmektedir. ihtirazi kayıt vermenin yükümlüler için dezavantajı, ihtirazi kayıt verdikleri beyannamelere ilişkin dava açmaları halinde, diğer davaların aksine, tahsil işlemlerinin durmamasıdır.

Uygulamada, yükümlülerce, ihtirazi kayıt yapmayacağına dair taahhüt verilerek Genelgenin 2 nci maddesi hükmünden yararlanılmakta, akabinde dava açılmakta ve mahkemeye söz konusu taahhüdü mecburen verildiği, aslında eşyanın gümrük kıymetinin yükseltmek zorunda kalındığı, gerçeği yansıtmadığı ifade olunmaktadır. Diğer bir yöntem ise taahhüdü verdikten sonra, noter aracılığı ile ihtirazi kayıt dilekçesini göndererek kayıtlara girmesini sağlamaktır. Davalar ise genellikle idare aleyhine sonuçlanmaktadır. Mahkemeler, yukarıda belirtilen yöntemleri kanuna karşı hile olarak değerlendirmemektedir. Dolayısıyla, Genelgenin bu maddesinin işlevsiz bırakılabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır.

29/11/2016 tarihli, 2016/18 sayılı Genelge ile 2012/3 sayılı Genelgenin 3. maddesi,

“Gümrük Yönetmeliği’ nin 180. maddesi kapsamında yapılan kontrolde, gözetim belgesi olmadığı halde beyan edilen kıymetin ilgili tebliğde belirtilen kıymete ulaşmaması durumunda, yükümlü ek beyanı ile ithal eşyanın kıymetinin ilgili

tebliğde belirtilen kıymete ulaşmasını sağlarsa eşyanın serbest dolaşıma girişinde gözetim belgesi aranılmayacaktır. Söz konusu ek beyan, BİLGE programında usulüne uygun olarak “Yurt Dışı Diğer Giderler” altında yapılabilecektir. Mükellefin ek kıymet beyanı sonucu oluşan kıymet, eşyanın nihai kıymeti olarak değerlendirilerek, başka bir işleme gerek kalmaksızın, serbest dolaşıma giriş rejimi işlemleri tamamlanacaktır.

Ancak; daha önce yukarıda belirtildiği şekilde işlem yapmasına karşın kıymet artırımına karşı dava açtığı tespit edilen yükümlüler, tekrar yukarıda izah edilen uygulamadan faydalanamayacaktır. Bu durumda, yükümlüler, 2004/7304 sayılı ithalatta Gözetim Uygulanması Hakkında Karar' ın 4. maddesinde yer alan " ileriye yönelik gözetime tabi bir malın ithalatında gümrük mevzuatının gerektirdiği belgelerin yanı sıra "Gözetim Belgesi "de aranır." hükmü gereğince Ekonomi Bakanlığından ilgili eşya için alacakları Gözetim Belgesini ibraz etmek zorundadır. Gözetim Belgesi ibraz edilmemesi halinde ise eşyanın serbest dolaşıma girmesine izin verilmeyecektir." şeklinde değiştirilmiştir.

Bu değişiklik ile ileriye dönük olarak kıymet kriterli gözetim uygulamasında karşılaşılan sorunların giderilmesi amaçlanmış olmakla birlikte uygulamada kötü niyetli firmaların bu önlemi aşabilecekleri değerlendirilmektedir.

Her ne kadar, yukarıda belirtildiği şekilde dava açan firmaların takibi BİLGE sistemi üzerinden yapılmakta ise de yeni bir şirket kurularak farklı bir vergi numarası alınması ve tekrar eşyanın gümrük kıymetinin yükseltilerek gözetim uygulamasından kaçınılmasının önlenemeyeceği açıktır. Hukuki açıdan farklı bir şirket farklı bir gerçek, tüzel kişilik veya tüzel kişiliği olmayan işletme olduğundan dava açan firmadan farklı olarak değerlendirilmek durumundadır.

Dava açan şirketin ortaklarının bir kısmının veya tamamının yeni firmada da yer alması durumunda ise 2016/18 sayılı Genelge uyarınca eşyanın ithalinin engellenmesi mümkün bulunmamaktadır. Böyle bir uygulama için ayrı bir mevzuat düzenlemesi gerekmektedir. Söz konusu mevzuat düzenlemesinin yapılması halinde hukuki sıhhati ise ayrı bir tartışma konusudur. Konun pratikteki zorluğunu anlatmak için anonim şirketlerin ortak sayılarının sınırsız olduğu belirtmek yeterli olacaktır kanısındayız.

Ayrıca, Anayasal bir hak olan dava açma hakkını kullandığı için yükümlülerin bu şekilde ikinci kez ithalatta bulunmalarının engellenmesinin hukuki bir zeminin bulunup bulunmadığı ise tartışmalı bir konudur. Söz konusu maddenin ikinci fıkrasının dava edilmesi halinde savunulmasının pratik nedenle mümkün olsa da hukuki dayanak açısından zorlanılacağı açıktır.

Mükelleflerin gözetime kıymetine ulaşması için gümrük kıymetine ilavede bulunmaları ve bunu da yurtdışı gider adı altında gerçekleştirmeleri hususu gümrük kıymeti boyutu açısından değerlendirildiğinde hemen Gümrük Kanununun ithal eşyasının fiilen ödenen veya ödenecek fiyatına yapılacak ilavelerin açıklandığı 27 nci maddesi dikkat çekmektedir. Söz konusu maddenin 1 inci fıkrasında yapılacak ilaveler belirtilmekte, 2 nci fıkrada "fiilen ödenen veya ödenecek fiyata yapılacak ilaveler için nesnel ve ölçülebilir veriler esas alınacağı" ifade olunmakta, 3 üncü fıkrasında da "Gümrük kıymetinin belirlenmesinde, fiilen ödenen veya ödenecek fiyata bu maddede öngörülenler dışında hiçbir ilave yapılamaz." hükmü yer almaktadır.

Genelgede belirtilen “yurtdışı giderin” Kanununun 27 inci maddesinin ilk fıkrasına uygun olup olmadığı ve 2 inci fıkrası konusu nesnel veriye dayanıp dayanmadığı tartışmalıdır.

Gerçekte olmayan bir harcama, sırf gözetim değerine ulaşmak için var gibi gösterilmektedir. Böyle bir gerçekte var olmayan bir harcamanın varlığının belge ile ispatının istenmesi de haliyle gerçekçi olmayacaktır. Kanunun 27 inci maddesinin 3 üncü fıkrası eklenecek unsurlara ekleme yapılamayacağını hüküm altına aldığından genelge gibi ikincil mevzuatla bir ilave yapılması mümkün bulunmamaktadır.

“Yurtdışı giderin” meselenin diğer bir sakıncası da cari açık açısından olacaktır. Net rakamlar bilinmemekle birlikte, olmayan bir harcama için beyan edilen gider ve olmayan döviz ödemesi ülkemiz dış ticaret dengesini doğru olarak tespit etmemizi güçleştirecektir. Ekonomi Bakanlığınca kıymet kriterli gözetim tebliğlerinin yayımlanmasına artarak devam edildiği dikkate alındığında cari açık rakamlarının sıhhati de tartışılır olmayı sürdürecektir.

ikincil ve sonradan kontroller neticesinde eşyanın farklı GTiP’ lerde olduğunun tespiti sonucunda belirlenen yeni GTiP’ lerde yer alan eşyanın gözetime tabi olması halinde Gümrük Kanununun 235 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (c) bendi “eşyanın ithali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi değilmiş veya belge alınmış gibi beyan edildiğinin tespit edilmesi halinde, eşyanın gümrük vergilerinin yanı sıra eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası verilir.” hükmünün tatbik edilip edilmeyeceği hususunda tereddüt yaşanmaktadır.

Şöyle ki; Gümrük Yönetmeliğinin 181 inci maddesinin 10 uncu fıkrasının (b) bendinde muayene veya kontrol sonucunun yapılan beyanın aksine eşyanın ilgili kurumun ithalat veya ihracat kontrolünü gerekli kılması durumunda, gerekli kontrollerin yapılmasını teminen yükümlünün ilgili kuruma yönlendirileceği, (c) bendinde denetime ilişkin belgenin veya referans numarasının beyannamede yer almadığının beyannamenin kapatılmasından veya eşyanın tesliminden sonra yapılan kontroller neticesinde anlaşılması durumunda ilgili kurumun bilgilendirileceği, (ç) bendinde ise yapılan yönlendirme veya bilgilendirme neticesinde; ilgili kurumca gerçekleştirilen denetimin olumsuz sonuçlandığının bildirilmesi veya ithali ve ihracı lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olan eşyanın denetlendiğine dair belge veya referans numarası alınmadığı halde alınmış gibi gösterilmesi halinde Gümrük Kanununun 235 inci maddesi hükümleri uygulanacağı belirtilmektedir.

Yapılan ikincil ve sonradan kontroller sonucu belirlenen yeni GTiP’ lerde yer alan eşyanın gözetime tabi olduğunun tespit edilmesi halinde konu hakkında düzenleme getiren Gümrük Yönetmeliğinin 181 inci maddesi ile 2012/3 ve 2016/9 sayılı Genelgeler gereği durum Ekonomi Bakanlığına bildirilmektedir. Anılan Bakanlıkça verilen muhtelif cevaplarda ise geriye dönük gözetim belgesinin düzenlenmesinin mümkün olmadığı belirtilmektedir.

Bu durumda bir denetim yapılmadığından sonucunun olumsuz olarak değerlendirilip Gümrük Kanununun 235 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (c) bendinin ve buna bağlı olarak 4 üncü fıkrasının uygulanıp uygulanmayacağı sorunu ile

karşılaşmaktadır. Bilindiği üzere, 235 inci maddenin dördüncü fıkrası eşyanın mülkiyetinin kamuya geçirilmesini öngörmektedir.

2004/7304 sayılı ithalatta Gözetim Uygulanması Hakkında Karar' ın "Yaptırım" başlıklı 7 nci maddesinde "Gözetim uygulaması konusu ithalat işlemlerine esas olan belgelerde tahrifat yapıldığının, sahte belge kullanıldığının, Gözetim Belgesinin üçüncü kişilere

devredildiğinin veya verilen taahhütnamelere aykırı davranıldığına Denetim Birimlerince belirlenmesi durumunda, Müsteşarlıkça firmaların Gözetim Belgeleri iptal edilir ve gözetim uygulaması yürürlükte olduğu süre içerisinde bir daha Gözetim Belgesi düzenlenmez.” denilerek başka bir yaptırıma yer verilmemektedir.

Soruna kısmen çözüm getirilebilecek bir düzenleme 2012/3 sayılı Genelgede değişiklik yapan 20/2/2018 tarihli, 2018/3 sayılı Genelge ile yapılmak istenmiştir.

Anılan Genelge ile 2012/3 sayılı Genelgeye 5 inci madde eklenmiştir: “Yapılan ikincil ve sonradan kontroller sonucu eşyanın vergilendirme unsurlarında herhangi bir aykırılık olmamasına karşın, beyan edilen kıymetin ilgili Gözetim Tebliğindeki kıymetten düşük olduğunun anlaşılması halinde, gümrük idaresince yükümlülere bu husus bildirilir. Yapılan bildirimden sonra otuz gün içinde yükümlü tarafından farklılığa ilişkin vergilerin ödenmesi halinde 4458 sayılı Gümrük Kanununun 235 inci maddesinin 1 inci fıkrasının (c) bendi 4 üncü fıkrası uyarınca işlem tesis edilmez.”

Yukarıdaki paragraflarda da vurgulandığı üzere, bu durumda da kişilerin önce Genelgenin 5 inci maddesinde değinilen farkı ödemeleri, akabinde dava açmaları yine mümkün bulunmaktadır ve tecrübe ile sabit olduğu üzere davalar kaybedilebilmektedir.

Madde metninin lafzından, Gümrük Kanununun 235 inci maddesinin 1 inci fıkrasında yer alan “Eşyanın ithali, lisansa, şarta, izne, kısıntıya veya belli kuruluşların vereceği uygunluk veya yeterlilik belgesine tabi olduğu halde uygunluk ve yeterlilik belgesine tabi değilmiş veya belge alınmış gibi beyan edildiğinin tespit edilmesi halinde, eşyanın gümrük vergilerinin yanı sıra, eşyanın gümrüklenmiş değerinin iki katı idari para cezası verilir.” hükmün gözetim belgeleri için geçerli kabul edilmediği, gözetim belgesinin bir izin belgesi olarak da addedilmediği anlaşılmaktadır. Zira, aksi durumda yukarıda belirtilen 235 inci madde birinci fıkra hükmünde tatbiki hükmolunan cezanın, elbette, akabinde 235 inci maddenin 4 üncü fıkrasının da uygulanması gerekirdi.

Bu açıdan bakmaya devam edersek, sadece vergi farkının alınması, para cezasının tahsil edilmemesi gözetim belgesinin izin belgesi olarak görülmediğinin delili olsa da gözetim tebliğinde belirtilen değer ile eşyanın gümrük kıymeti arasındaki farkın ödenmesinin istenmesi, gözetim değerini gümrük kıymeti olarak algılandığı sonucunu doğuracaktır ki bu husus gümrük kıymetine ilişkin uluslararası mevzuata tamamen aykırıdır. Kaldı ki bu durumda da para cezası (Gümrük Kanununun 234. maddesi) uygulanması gerekecektir. **Oysa; gözetim belgesini izin belgesi olarak görmemenin doğal sonucunun, sonradan kontrollerde (çoğu zaman GTiP değişikliği nedeni ile kaynaklanmaktadır) gözetime tabi olduğu tespit edilen eşyalar ve beyan sahipleri için bir işlem yapılmayıp sadece Ekonomi Bakanlığına bildirilmesi olacağı açıktır.**

Ayrıca, hukuk tekniği açısından da pürüzler dikkat çekmektedir: “Yapılan bildirimden sonra otuz gün içinde” ifadesindeki “sonra” kelimesinin yorumu nasıl yapılmalıdır? Sonra ne zaman başlamaktadır? Mesela, bildirimden 10 gün sonrası “sonra” olarak addedilip 30 günlük ödeme süresinin bu tarihten itibaren başlayacağı ileri sürülürse karşı savı nasıl olacaktır?

Bir diğer husus da “bildirim” kelimesinden kaynaklanmaktadır: Yüklümlere telefon edilerek bildirimde bulunulsa bildirim görevi yerine getirilmiş olacak mıdır? Bu itibarla, “Yapılan bildirimden sonra” ifadesi yerine “Yapılan tebligat tarihidenden itibaren” ifadesinin kullanılmış olmasının daha uygun olacağı düşünölmektedir.

2012/3 sayılı Genelgenin tamamı açısından bakıldığında, açık beyannameler için ve kapanmış beyannamelerdeki sonradan kontroller bakımından bir düzenlemenin olduğu ancak basitleştirilmiş usulden faydalanan ve mavi hatta işlem gören beyannameler için gerçekleştirilen ertelenmiş kontrollerin Genelgede düzenlenmediği görölmektedir.

2012/3 sayılı Genelgede yapılan bir başka değişiklik de “ihtirazi kayıt ile beyan yapan firmaların beyanname numaralarının ve 7/2/2012 tarihinden sonra ihtirazi kayıtla yapılacak beyanlara ilişkin davalara Ekonomi Bakanlığının müdahil olabilmesini teminen ilgili Gümrük Müdürlüğü aleyhinde açılan davaların mahkeme ve esas numaraları, dava dilekçeleri ve ekinde yer alan belgelerin ivedilikle Ekonomi Bakanlığına intikal ettirilmesi gerekmektedir.” hükmünün, Ekonomi Bakanlığının davalara müdahil olmak istemediğini Bakanlığımıza bildirmesi üzerine, 20.12.2017 tarihli, 2017/24 sayılı Genelge ile yürürlükten kaldırılmasıdır.

- Sonuç

Sonuç olarak; Gümrük Kanununun 235 inci maddesi hükmünün ağırlığı nedeni ile kıymet kriterli gözetim uygulamalarından kaynaklı problemleri bu madde kapsamı dışında tutma amaçlı olduğu görölen 2012/3 sayılı Genelge ve Genelgede sonradan yapılan yukarıda incelenen değişiklikler soruna kesin çözüm getirmemektedir.

Meselenin Gümrük Kanununa kıymet kriterli gözetim uygulamalarının 235 inci madde kapsamı dışında olduğunu belirten bir düzenleme yapılarak çözümlenebileceği değerlendirilmektedir.

Bir alt düzeyde Gümrük Yönetmeliğinin 181 inci maddesinin 10 uncu fıkrasında ilgili kurumun geriye yönelik denetim yapmaması halinde gerçekleştirilecek işlemin açıkça yazılması, Gümrük Kanununun 235 inci maddesinin uygulanmayacağıının belirtilmesi de bir çözüm olarak düşünölebilir, ancak bu yolun Kanundan dayanak alınarak uygulanabileceği düşünölmektedir.

Tabii yukarıdaki değerlendirme, gözetim belgesini, izin belgesi olarak görmeme eğiliminin bir yansımasıdır. Aksi durumda yapılacak mevzuat düzenlemesi daha basit olmaktadır: Sonradan kontrollerde Gümrük Kanununun 235 inci maddesinin tatbiki gerektiğinin bir Genelge ile duyurulması yeterli olacaktır. Çünkü, 235 inci madde metni böyle bir yoruma fazlasıyla müsaittir.

Bir diğer ihtimal 235 inci maddede öngörülen cezanın hafifletilmesi olabilir, ancak hafifletilmiş dahi olsa anılan madde hükmünün tatbik edilip edilmeyeceği sorusu cevap bekleyecektir.

Dış ticaret politikası önlemi olarak yürütüldüğü görülen kıymet kriterli gözetim uygulamalarının, dış ticaret önlemleri arasındaki yerinin bu önlemleri ele alan başka bir makalede açıklanmasının yerinde olacağı düşünölmektedir.

KAYNAKÇA

Anayasa

4458 sayılı Gümrük Kanunu

Gümrük Yönetmeliği

2004/7304 sayılı ithalatta Gözetim Uygulanması Hakkında Karar

ithalatta Gözetim Uygulanmasına ilişkin 2010/1 sayılı Tebliğ

ithalatta Gözetim Uygulanmasına ilişkin 2017/9 sayılı Tebliğ

2012/3 sayılı Genelge

2016/18 sayılı Genelge

2017/24 sayılı Genelge

2018/3 sayılı Genelge

YAZAR HAKKINDA

Hakan ÖZKAN

Gümrükler Genel Müdürlüğü

Gümrük ve Ticaret Uzmanı